RIKOSSEURAAMUSALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN,
HE 25/2026 vp

Muistio lakivaliokunnalle
4.5.2026
Hallitusneuvos Anne Hartoneva, oikeusministeriö

Vankeuslain tavoitteet

Vankeuslain 1 luvun 2 §:n mukaan vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusaikana.

Vankeuslain 1 luvun 3 §:ssä säädetään muun muassa, että vankeuden sisältönä on vapauden menetys tai sen rajoittaminen. Vankeuden täytäntöönpano ei saa aiheuttaa vangin oikeuksiin eikä olosuhteisiin muita rajoituksia kuin niitä, joista säädetään lailla tai jotka välttämättä seuraavat itse rangaistuksesta. Vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille.

Vankeuslain tavoitteiden toteuttamiseksi on välttämätöntä, että vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon tehtävissä toimii näihin vaativiin tehtäviin asianmukaisesti koulutettu henkilöstö. Vuonna 2025 valvonnan ja ohjauksen tehtävissä työskenteli yhteensä 1 447 henkilötyövuoden verran virkamiehiä. Heistä säädetyn kelpoisuusvaatimuksen mukaisen koulutuksen suorittamattomien osuus oli 13,1 prosenttia, mikä vastaa 189,5 henkilötyövuotta. Valtioneuvoston asetukseen perustuva kelpoisuusvaatimuksesta poikkeamisen mahdollisuus koskee vain vartijoita. Vartijoiden osuus valvonnan ja ohjauksen tehtävissä työskentelevistä oli 1 095,5 henkilötyövuotta. Vuonna 2025 kouluttamattomien osuus vartijan tehtävissä toimivista oli siten 17,3 prosenttia. Kouluttamattomien vartijoiden määrässä on paljon kausivaihtelua sekä vaihtelua vankiloittain. Esimerkiksi kesälomien aikana tarvitaan aina kesävartijoita. Heistä suurin osa on kouluttamattomia. Osuutta on kuitenkin välttämätöntä saada pienennettyä rangaistusten täytäntöönpanon turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi. Esittämällään koulutusuudistuksella Rikosseuraamuslaitos pyrkii lisäämään asianmukaisesti koulutetun valvontahenkilöstön määrää.

Rikosseuraamuslaitoksen koulutuskeskuksen asema nyt ja tulevaisuudessa

Ehdotettua koulutusuudistusta on arvosteltu siitä, että Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK) menettäisi itsenäisyytensä.

RSKK on jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen yksikkö. RSKK:n nykyinen ja ehdotettu asema selviää alla olevasta säännösten vertailusta.

Voimassa oleva	Ehdotus
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö. (RSKK-lain 2 §:n 1 momentti)	Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueeseen kuuluva Rikosseuraamusalan koulutuskeskus järjestää rikosseuraamusalan tutkintoon johtavaa koulutusta. (ehdotettu 2 §:n 1 momentti)
Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavaan vastuualueeseen kuuluu Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa tarkoitettu Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. (Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 3 §:n 4 momentti)	Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavaan vastuualueeseen kuuluu rikosseuraamusalan tutkintoon johtavaa koulutusta ja täydennyskoulutusta antava Rikosseuraamusalan koulutuskeskus -niminen yksikkö. (ehdotettu muutos)

Arvioon RSKK:n itsenäisyyden vähentymisestä liittyy mahdollisesti myös se, että uudistuksessa ehdotetaan koulutuskeskuksen johtokunnan lakkauttamista. RSKK:sta annetun lain 2 §:n mukaan koulutuskeskuksella on johtokunta, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan tehtävänä on kehittää, seurata ja tukea koulutuskeskuksen toimintaa sekä ratkaista oikaisuvaatimukset ja muut sen toimivaltaan säädetyt asiat. Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään yhdeksän muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet edustavat opetusalaa, rikosseuraamusalaa ja sen sidosryhmiä sekä muuta koulutuskeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Yksi jäsen ja hänen varajäsenensä edustaa koulutuskeskuksen henkilöstöä. Johtokunnan tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Johtokunnan lakkauttamista perustellaan sillä, että kyse on kollegiaalisesta toimielimestä, joka ratkaisee esimerkiksi oikaisuvaatimuksia sekä päättää opiskeluoikeuden menettämisestä, opiskeluoikeuden keskeyttämisestä, varoituksen antamisesta ja koulutuksesta erottamisesta. Rikosseuraamuslaitoksessa ei mikään muu kollegiomuotoinen toimielin käytä päätösvaltaa hallintoasioissa. Rikosseuraamuslaitoksen johtamisjärjestelmän yhdenmukaisuuden takia kollegiomuotoista päätöksentekoa ei voitane pitää tarkoituksenmukaisena viranomaisen päätösvallan käyttämisen järjestelynä myöskään rikosseuraamusalan koulutusta järjestettäessä. Esityksessä ehdotetaan, että johtokunnan tehtävät siirrettäisiin toimivaltaisille virkamiehille, pääosin Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajan päätösvaltaan.

Rikosseuraamusalan koulutusta koskevan päätöksentekojärjestelmän kuvaamiseksi alla on todettu: 1) mistä asioista Risen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja päättää nykyisin ja ehdotuksen mukaan, 2) mistä asioista RSKK:n yksikönpäällikkö päättää nykyisin ja ehdotuksen mukaan, 3) missä asioissa päätösvalta on nykyisin RSKK:n johtokunnalla ja se siirrettäisiin kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajan päätösvaltaan sekä 4) mistä asioista päättää nykyisin RSKK:n opettaja ja ehdotuksen mukaan RSKK:n lehtori tai opettaja.

1) Nykyisin ja ehdotuksen mukaan Risen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja:
    - vahvistaa tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen määrän RSKK:n yksikönpäällikön esityksestä (RSKK-lain 6 §:n 1 momentti, ehdotettu 2 §:n 3 momentti).

2) Nykyisin ja ehdotuksen mukaan RSKK:n yksikönpäällikkö:

- voi myöntää poikkeuksen opiskelijamallin mukaisesti opiskelemaan hakeutuvan valintaedellytyksistä (RSKK-lain 9 §:n 2 momentti, ehdotettu 9 §:n 3 momentti),
- valitsee opiskelijat (RSKK-lain 10 §:n 2 momentti, ehdotettu 10 §:n 2 momentti),
- vahvistaa RSKK:n järjestyssäännön (RSKK-lain 27 §:n 3 momentti, ehdotettu 18 §:n 3 momentti),
- voi laissa säädetyin edellytyksin keskeyttää opiskelun opiskelijan hakemuksesta tai omasta aloitteestaan (RSKK-lain 23 §:n 1 ja 2 momentti, ehdotettu 19 §:n 1 ja 2 momentti),
- voi laissa säädetyin edellytyksin määrätä opiskeluoikeuden menetetyksi ja palauttaa opiskeluoikeuden (ehdotettu 20 §:n 1 ja 3 momentti, opiskeluoikeuden menettämisestä säädetty samalla tavalla RSKK-lain 22 §:n 1 momentissa),
- voi laissa säädetyin edellytyksin kurinpitotoimena antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen (RSKK-lain 24 §:n 1 ja 3 momentti, ehdotettu 21 §:n 1 momentti),
- voi laissa säädetyin edellytyksin kurinpitotoimena erottaa opiskelijan koulutuksesta (RSKK-lain 25 §:n 1 momentti, ehdotettu 22 §:n 1 momentti) sekä
- ratkaisee oikaisuvaatimuksen, joka koskee lehtorin tai opettajan päätöstä aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisen oikaisemisesta tai opintosuoritusten arvioinnista (RSKK-lain 30 §:n 3 momentti, ehdotettu 24 §:n 3 momentti).

3) RSKK:n johtokunnan päätösvallan siirtäminen Risen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle:
   - opiskelijaksi ottamisen valintamenettely sekä valinnassa lisäpisteiden antaminen koulutuksesta ja työkokemuksesta; päätös RSKK:n yksikönpäällikön esityksestä (RSKK-lain 10 §:n 1 momentti, ehdotettu 8 § ja 10 §:n 1 momentti),
   - ratkaista oikaisuvaatimus, joka koskee RSKK:n yksikönpäällikön päätöstä opiskelijaksi ottamisesta (RSKK-lain 30 §:n 1 momentti, ehdotettu 24 §:n 1 momentti) sekä
   - ratkaista oikaisuvaatimus, joka koskee RSKK:n yksikönpäällikön päätöstä opiskelun keskeyttämisestä, opiskeluoikeuden menettämisestä, kirjallisen varoituksen antamisesta ja koulutuksesta erottamisesta (RSKK-lain 30 §:n 2 momentti, ehdotettu 24 §:n 2 momentti).

4) Nykyisin ja ehdotuksen mukaan oppiaineen lehtori tai opettaja päättää:
   - aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisesta; voimassa olevan lain mukaan asiasta päättää RSKK, tutkintosäännön mukaan asiasta päättää opettaja (RSKK-lain 12 §:n 1 momentti, ehdotettu 12 §:n 1 momentti),
   - aikaisemmin suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta myös opiskelun keskeytyksen, opiskeluoikeuden menettämisen ja opiskelijan erottamisen tilanteissa, jos opiskelu jatkuu sekä
   - opiskelijan opintosuoritusten arvioinnista; työpaikkaohjaaja osallistuu arviointiin (RSKK-lain 15 a §, ehdotettu 14 §:n 1 momentti).

   Hyväksi lukemista koskevan oikaisupyynnön ratkaisee päätöksen tehnyt lehtori tai opettaja (RSKK-lain 12 §:n 2 momentti, ehdotettu 12 §:n 2 momentti).
   Opintosuoritusten arviointia koskevan oikaisupyynnön ratkaisee arvioinnin suorittanut lehtori tai opettaja (RSKK-lain 16 §:n 2 momentti, ehdotettu 14 §:n 3 momentti).

RSKK:n ollessa jo nykyisin Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen yksikkö, sen asemaan ja itsenäisyyteen ei voitane tulkita vaikuttavan se, että sen hallinnosta säädettäisiin jatkossa Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa ja valtioneuvoston asetuksessa. Voimassa olevan RSKK:sta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätään tarkemmin koulutuskeskuksen tehtävistä, organisaatiosta, johtamisesta, virkamiesten tehtävistä ja sijaisista sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta koulutuskeskuksessa.

Mikä koulutusuudistuksessa on lainsäädäntöasiaa?

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa säädetään ja rikosseuraamusalan tutkinnosta ehdotetussa laissa säädettäisiin alan koulutuksen järjestämisen lain tasoa edellyttävistä säännöksistä, kuten tutkinnon tavoitteiden ja rakenteen, koulutuksen järjestämisen, opiskelijaksi ottamisen sekä opiskelijan oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä opiskelijan oikeusturvasta.

Ehdotetun lain 26 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset 1) koulutuksen tarkoituksesta, tavoitteista ja sisällöstä, 2) tutkinnon rakenteesta, mitoitusperusteista, laajuudesta ja suoritusajasta, 3) tutkintosäännön ja opetussuunnitelman tarkemmasta sisällöstä, 4) koulutukseen valitsemisen menettelystä, 5) opetuksen antamisesta sekä 6) tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta. Voimassa olevassa RSKK:sta annetussa laissa on vastaavan sisältöisiä säännöksiä asetuksenantotoimivallasta.

Tutkinnon suorittamisen ja opetuksen järjestämisen yksityiskohdista päätettäisiin koulutuskeskuksen tutkintosäännössä ja opetussuunnitelmassa. Ehdotetun lain 7 §:n mukaan tutkintosäännössä päätettäisiin 1) opetussuunnitelmasta, 2) opiskelijaksi ottamisessa käytettävistä valintaperusteista, valintamenettelystä sekä valinnassa lisäpisteitä antavasta koulutuksesta ja työkokemuksesta, 3) opetukseen osallistumisesta, 4) muiden opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisessa, 5) työssäoppimisesta, 6) arvioinnista sekä 7) todistuksista. Opetussuunnitelmassa päätettäisiin 1) kunkin opintojakson osaamistavoitteista, käsiteltävästä asiakokonaisuudesta ja laajuudesta opintopisteinä, 2) opetuksen ja työssäoppimisen määrästä opintopisteinä sekä 3) vaadittavista suorituksista. Vastaavanlaiset säännökset ovat RSKK:sta annetun lain 7 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksen 9 ja 10 §:ssä. Esityksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavan vastuualueen johtaja päättäisi tutkintosäännöstä ja opetussuunnitelmasta koulutuskeskuksen yksikönpäällikön esityksestä. Voimassa olevan lain mukaan tutkintosäännön ja opetussuunnitelman vahvistaa koulutuskeskuksen johtokunta.

Voidaan todeta, että osa koulutusuudistusta koskevan lain valmistelussa todetusta kritiikistä kohdistuu asioihin, joista ei säädetä laissa, ei myöskään valtioneuvoston asetuksessa, vaan päätetään tutkintosäännössä ja opetussuunnitelmassa.

Huoli siitä, että koulutusuudistus heikentäisi Rikosseuraamuslaitoksen vartijoiden osaamistasoa

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi rikosseuraamusalan tutkinnon suorittamisen malli. Esitystä kritisoitaessa on todettu, että uusi malli heikentäisi Rikosseuraamuslaitoksen vartijoiden osaamista.

Ehdotetun 9 §:ssä säädettäisiin, mitä opiskelijamallin ja mitä työssäoppimismallin mukaisesti tutkintoa suorittamaan hakeutuvalta edellytetään.

Opiskelijamallin mukaisesti opiskelijaksi ottamisen edellytykset säilyisivät nykyisinä (RSKK-lain 9 §:n 1 momentti):
Henkilö on suorittanut toisen asteen ammatillisen tutkinnon, lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon taikka edellä tarkoitettuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot sekä suorittanut hyväksytysti valintamenettelyn mukaisen kokeen tai muun suorituksen.

Työssäoppimismallin mukaisesti opiskelijaksi ottamisen edellytykset:
Henkilö on suorittanut toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja toimii Rikosseuraamuslaitoksen määräaikaisessa vartijan virkasuhteessa.

Lisäksi 9 §:n 2 momentin mukaan opiskelijaksi rikosseuraamusalan tutkintoon johtavaan koulutukseen otettavalta edellytettäisiin voimassa olevaa RSKK:sta annetun lain 9 §:ää vastaavasti, että:
1) hän on hakuajan päättymiseen mennessä täyttänyt 18 vuotta;
2) hän on terveydentilaltaan ja muilta ominaisuuksiltaan rikosseuraamusalan työhön sopiva;
3) hänellä on vähintään B-luokan ajo-oikeus;
4) hänellä on suomen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito (tämä olisi lisäys voimassa olevaan).

Nämä 2 momentin vaatimukset koskisivat sekä opiskelijamallin että työssäoppimismallin mukaisesti opiskelemaan hakeutuvia.

Ehdotetut koulutuksen sisältöä, vaatimuksia ja toteuttamista koskevat laintasoiset säännökset vastaisivat jokseenkin täysin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Kyse on esimerkiksi seuraavista ehdotetuista säännöksistä:

1 §. *Rikosseuraamusalan tutkinnon tarkoitus ja tavoitteet*
Rikosseuraamusalan tutkinto valmistaa opiskelijan rikosseuraamusalan ohjaus- ja valvontatehtäviin. Tutkinnon tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet rangaistusten tavoitteelliseen, turvalliseen, vaikuttavaan sekä yksilön ihmisarvoa ja -oikeuksia kunnioittavaan täytäntöönpanoon.

2 §. *Koulutuksen järjestäminen*
Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueeseen kuuluva Rikosseuraamusalan koulutuskeskus järjestää rikosseuraamusalan tutkintoon johtavaa koulutusta.

5 §. *Tutkinnon laajuus, rakenne ja tavoitteet*

12 §. *Opintojen ja osaamisen hyväksi lukeminen*

Edellä todetut säännökset, kuten myös pääosa muista ehdotetuista säännöksistä koskisivat sekä opiskelijamallin että työssäoppimismallin mukaisesti tutkintoa suorittavia.

RSKK varmistaa rikosseuraamusalan tutkinnon suorittajien osaamisen. Tämä koskee sekä opiskelijamallin että työssäoppimismallin mukaisesti tutkinnon suorittavia. Keskeisiä osaamisen varmistajia ovat myös työpaikkaohjaajat, jotka RSKK kouluttaa.

Keskeistä on, että vankeuslain tavoitteiden toteuttamisen kannalta voidaan pitää perusteltuna ja hyvänä sitä, että rikosseuraamusalan tutkintoa työn ohella suorittamaan voidaan ottaa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon alan toisen asteen ammatillisen tutkinnon jo suorittaneita ja Rikosseuraamuslaitoksen vartijana jo työskenteleviä henkilöitä.

Rikosseuraamuslaitoksessa ei ole vielä arvioitu, kuinka monta opiskelijaa aloittaisi vuonna 2027 työssäoppimismallissa tai kuinka monta opiskelisi vuosittain. Määrä tarkentuu koulutusuudistuksen käytännön valmistelujen, kuten opetussuunnitelman valmistelun edetessä. Alkuun koulutettavien määrä olisi mahdollisesti muutama kymmenen henkilöä. Koulutettavien määrään vaikuttaa muun muassa valtakunnallinen ja paikallinen koulutustarve, opetussuunnitelmassa kuvattava opetuksen rakenne, RSKK:n opetusresurssi sekä Rikosseuraamuslaitoksen määrärahatilanne.

RSKK:n ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyö

Voimassa olevan RSKK:sta annetun lain 28 § koskee ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta:

> Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan rikosseuraamusalan koulutuksen järjestää Laurea-ammattikorkeakoulu yhteistyössä koulutuskeskuksen kanssa. Tässä koulutuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ammattikorkeakoululaissa (351/2003) ja sen nojalla säädetään. Opiskelijat ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoita.
>
> Koulutuksesta huolehtivat kumpikin oppilaitos siten kuin siitä tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella säädetään ja ammattikorkeakoulun ja koulutuskeskuksen kesken sovitaan.

RSKK:sta annetun lain 29 § koskee ammattikorkeakouluopetuksen rahoitusta:

> Edellä 28 §:ssä tarkoitetulle ammattikorkeakoululle suoritetaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta aiheutuviin käyttökustannuksiin rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) säädetään. Ammattikorkeakoulu maksaa koulutuskeskukselle korvauksen sen antamasta opetuksesta siten kuin ammattikorkeakoulu ja koulutuskeskus siitä sopivat vuosittain ennen varainhoitovuoden alkua.
>
> Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetusta ammattikorkeakoulun ja koulutuskeskuksen välisestä sopimuksesta ja korvauksen maksamisesta.

RSKK:sta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä säädetään RSKK:n tehtävistä. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan koulutuskeskuksen tehtävänä on osallistua rikosseuraamusalan ammattikorkeakouluopetuksen järjestämiseen. Pykälän 2 momentin mukaan koulutuskeskus voi tuottaa rikosseuraamusalan opetuspalveluja muille oppilaitoksille.

Vuonna 2013 rikosseuraamusalan tutkintokoulutus yhdistettiin aikaisempaa tiiviimmin Laurea-ammattikorkeakoulun järjestämään sosionomitutkintoon. Koulutuskeskuksen ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyössä koulutuksen sisältöä kehitettiin vastaamaan Rikosseuraamuslaitoksen tavoitetta saada myös valvonnan ja ohjauksen tehtäviin yhä enemmän korkeakoulutettua henkilöstöä.

Rikosseuraamuslaitoksen ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyönä järjestettävän sosionomitutkinnon järjestelyt poikkeavat tavanomaisista ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen järjestelyistä. Kyse on järjestelystä, jossa RSKK:ssa vartijan tutkinnon suorittanut henkilö voi edetä suoraan, yhteishakuun osallistumatta rikosseuraamusalan sosionomiopintoihin. Rikosseuraamuslaitos on arvioitunut, että tämä järjestely voi tarkoittaa rikosseuraamusalan ammatillisen tutkinnon suorittaneista vartijoista enintään 40 henkilön vuosittaista hakeutumista työn ohella hoidettaviin rikosseuraamusalan ammattikorkeakouluopintoihin. Vuonna 2025 toteutunut vastaava määrä oli 20. Tammikuussa 2026 alkaneeseen Laurean koulutukseen sisältyi 20 aloituspaikkaa RSKK-kiintiölle.

Laurean ja Risen välisen sopimuksen mukaan kyseessä on yhteistyöjärjestely, jonka perusteella voidaan toteuttaa rikosseuraamusalan peruskoulutus kaksivaiheisena tutkintona. Ensimmäisen vaiheen opiskelijat ovat RSKK:n opiskelijoita ja toisen vaiheen he ovat Laurean opiskelijoita. RSKK:n osuus rikosseuraamusalan opetuspanoksesta AMK-tutkinnossa on vuosittain 65–70 opintopistettä. RSKK osallistuu valintakokeisiin, opetussuunnitelmatyöhön, opiskelijoiden opetukseen ja ohjaukseen, opinnäytetyön ohjaukseen sekä työharjoittelun ohjaukseen ja koordinointiin. Nykyinen malli sitoo RSKK:n opetushenkilöstöä sosionomikoulutuksen järjestämiseen, mikä on pois vartijakoulutuksen laajentamisesta. Erillishaussa käytetään esivalintaa, jonka kriteerinä on rikosseuraamusalan tutkinnon opinnäytetyön arvosana. Hakijalla täytyy olla vähintään opinnäytetyön arvosana 3. Valintakoe sisältää videohaastattelun ja soveltuvuusarvioinnin. Vuonna 2025 Laurea maksoi Rikosseuraamuslaitokselle 225 000 euroa korvauksena rikosseuraamusalan sosionomikoulutuksen järjestelyistä. Opettajien laskennalliset työaikakustannukset sopimukseen määritellystä yhteistyöstä olivat vuonna 2024 Rikosseuraamuslaitokselle 170 000 euroa vuodessa.

Myös Savonia-ammattikorkeakoulu on erillishakujärjestelyin järjestänyt rikosseuraamusalapainotteista sosionomitutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutettavien määrät ovat olleet 0–12 vuodessa. Vuonna 2025 Savonia-ammattikorkeakoulussa on käytössä ainoastaan yhteishaku.

Yhteistyöstä Laurean kanssa on ollut Rikosseuraamuslaitokselle hyötyä henkilöstön osaamisen kehittämisessä korkeakoulutasolle, mutta se on siirtänyt painopistettä pois ammatillisesta koulutuksesta. Rikosseuraamuslaitoksen osallistuminen ammattikorkeakoulututkinnon järjestämiseen on merkinnyt sitä, että Rikosseuraamuslaitos osallistuu koulutuksen kustannuksiin, muttei juurikaan saa työhönsä kyseisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Rikosseuraamuslaitoksen niukkojen koulutusresurssien vuoksi tämän järjestelyn jatkamista on pidetty epätarkoituksenmukaisena. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on, että Rikosseuraamuslaitoksen rajalliset koulutusresurssit voidaan kohdentaa täysimääräisesti rikosseuraamusalan tutkintokoulutukseen ja henkilöstön täydennyskoulutukseen. Lisäksi Rikosseuraamuslaitos on arvioinut, että sekä nyt että tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän nimenomaan ammatillisen koulutuksen saaneita valvontatehtävissä toimivia virkamiehiä. Huomionarvoista on myös se, että ammattikorkeakoulutasoisen sosionomitutkinnon suorittaneita henkilöitä valmistuu vuosittain 2 300–2 500. Heitä on työmarkkinoilla hyvin

saatavilla, mikä ei puolla tarvetta kohdentaa Rikosseuraamuslaitoksen koulutusresurssia sosionomikoulutuksen järjestämiseen.

Koulutusuudistusta valmisteltaessa on kritisoitu sitä, että nykymuotoisen RSKK:n ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyön lakkauttaminen heikentäisi rikosseuraamusalan yhteyttä korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan. Rikosseuraamusten täytäntöönpanoa koskevat kysymykset sisältyvät esimerkiksi yleiseen yhteiskuntatieteelliseen ja oikeustieteelliseen korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen. Voidaan arvioida, että näiden kysymysten kiinnostavuus yhteiskunnassa on lisääntynyt. Käynnissä olevassa koulutusuudistuksen yksityiskohtien valmistelussa Rikosseuraamuslaitos selvittää myös sitä, millä yhteistyöjärjestelyillä vodaan varmistaa rikosseuraamusalan yhteys korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan. Huomionarvoista on, että Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen eräänä tehtävänä on tutkimustoiminta ja tilastotuotanto. Tässä työssä vastuualue toimii tiiviissä yhteistyössä muun muassa Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin kanssa. Rikosseuraamuslaitoksen mukaan on tärkeää, että rikosseuraamusalan koulutuksessa ja toiminnassa on käytettävissä alan viimeisin tutkimustieto sekä korkeakoulujen tuottamat kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tulokset. Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan liittyvää innovaatiotoimintaa rajaa jossakin määrin se, että Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa on kyse julkisesta hallintotehtävästä, viranomaistoiminnasta ja merkittävän julkisen vallan käytöstä.

Rikosseuraamuslaitos pitää tärkeänä sitä, että se tekee korkeakoulujen kanssa koulutus-, tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä maantieteellisesti kattavasti. Myös yhteistyötä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa on tarkoitus edelleen jatkaa. Rikosseuraamuslaitos tekee tälläkin hetkellä eri yliopistojen kanssa yhteistyötä, erityisesti Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Koulutusuudistuksen edellyttämät resurssit

Koulutusuudistuksen toteuttamiseksi Rikosseuraamuslaitokselle ei osoiteta lisärahoitusta, vaan uudistus toteutetaan Rikosseuraamuslaitoksen määrärahojen puitteissa. Uudistuksen valmistelussa eräät tahot ovat pitäneet tätä epärealistisena.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2024–2027 Rikosseuraamuslaitokselle on osoitettu pysyvä yhden miljoonan euron lisärahoitus rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen opiskelijamäärien nostamiseksi. Vuonna 2026 tutkinnon suorittajien määrä nostettiin 120:sta 160:een.

Uudistuksen yhteydessä Rikosseuraamuslaitos vahvistaa RSKK:n toimintaa ja tutkintokoulutuksen järjestämisen edellytyksiä. Opetushenkilöstön määrää on jo lisätty kolmella opettajan viralla. RSKK on jo aloittanut opetuksen monimuotoistamisen. Työpaikkaohjaukseen on jo kohdennettu lisäresurssia kahdeksan henkilötyövuotta määräajaksi vuoden 2027 loppuun saakka vastaamaan kasvaneeseen opiskelijamäärään. Riittävää työpaikkaohjaaja- ja opettajaresurssia arvioidaan edelleen valmistelun aikana ja uudistuksen voimaan tulon jälkeen säännöllisesti.